

colecția
RÂSUL
LUMII

Stephen Arnott este un cunoscut scenarist britanic de sitcomuri radiofonice și de televiziune, autor a numeroase articole în publicații precum *The Sunday Times*, *France Magazine*, *The Lady* și *Popular Crafts*. A mai publicat *Now Wash Your Hands!*, o istorie culturală a toaletei, *Eating Your Auntie Is Wrong*, o culegere a celor mai bizare obiceiuri de prin toată lumea, precum și *Sex: A User's Guide* și (în calitate de coautor) *Man Walks Into A Bar*, care au ajuns rapid în topurile de vânzări.

Stephen Arnott

**Antologia
proverbelor
ciudate**

Traducere din engleză de
RADU PARASCHIVESCU

HUMANITAS
BUCUREȘTI

Coordonatorul colecției: Radu Paraschivescu

Redactor: Lidia Bodea

Coperta: Angela Rotaru

Tehnoredactor: Manuela Măxineanu

Corector: Andreea Stănescu

DTP: Corina Roncea, Dan Dulgheru

Tipărit la C.N.I. „Coresi“ S.A.

Stephen Arnott

Peculiar Proverbs

© Stephen Arnott, 2007.

Illustrations by Kath Walker

All rights reserved.

Published by arrangement

with Summersdale Publishers Ltd. via

Agenția literară Livia Stoia.

© HUMANITAS, 2010, pentru prezenta versiune românească

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

ARNOTT, STEPHEN

Antologia proverbelor ciudate / Stephen Arnott;

trad.: Radu Paraschivescu. – București: Humanitas, 2010

ISBN 978-973-50-2683-7

I. Paraschivescu, Radu (trad.)

821.111-7=135.1

EDITURA HUMANITAS

Piața Presei Libere 1, 013701 București, România

tel. 021/408 83 50, fax 021/408 83 51

www.humanitas.ro

Comenzi Carte prin poștă: tel./fax 021/311 23 30

C.P.C.E. – CP 14, București

e-mail: cpp@humanitas.ro

www.libhumanitas.ro

Nota traducătorului

O antologie de proverbe, fie ele și ciudate, scoate la iveală elemente la care nu ne-am gândit destul. Așa stau lucrurile și cu volumul lui Stephen Arnott, care dezvăluie legături – sau poate coincidențe – surprinzătoare. Arnott nu-și explică demersul și nu precizează cum a ajuns să descopere în Serbia sau în Bulgaria proverbe pe care noi, românii, le credeam ale noastre. Iar dacă în aceste cazuri putem invoca apropierea geografică, eventual culturală, când dăm peste omologii din înțelepciunea jamaicană, irakiană sau portugheză, e nevoie să căutăm alte argumente.

Rostul rândurilor de față e să-i prevină pe cititorii români că vor întâlni proverbe cărora antologatorul le-a atribuit alt copyright național decât cel pe care îl știau. Mai mult, există proverbe a căror formă din cartea de față diferă de forma acceptată în România (de exemplu, Arnott consemnează „Nu vinde pielea vulpii din pădure“ în loc de „Nu vinde blana ursului din pădure“). E de menționat și strângerea unor proverbe românești rar sau deloc cunoscute cititorului mediu („Limba noastră-i o salată“ se apropie doar prozodic de versul „Limba noastră-i o comoară“ al lui Mateevici, fără alte corespondențe). E adevărat, nu

suntem singurii care trăiesc experiențe inedite. Germania și Egiptul livrează proverbe care par să-și asigure unul altuia efectul de ecou, deși tâlcurile lor nu coincid. De pildă, dacă neamțul spune „În mlaștină musca-i amiral“, egipteanul constată că „Gândacul e sultan în ascunzișul lui“.

Pentru preîntâmpinarea eventualelor iritări sau stupori, transcriu mai jos câteva perechi de proverbe localizate de Stephen Arnott în diverse țări și pe a căror identitate carpatină am fi putut paria fără ezitare. Așadar:

„Vaca de dar nu se caută la dinți“ (Birmania) versus „Calul de dar nu se caută la dinți“ (România).

„Mai bine un cârnat în mână decât un jambon la măcelar“ (Polonia) versus „Nu da vrabia din mână pe cioara de pe gard“ (România).

„Când intri în casa măgarului, nu vorbi despre urechi“ (Jamaica) versus „Nu vorbi de funie în casa spânzuratului“ (România).

„Deșteptul își cumpără sanie vara și căruță iarna“ (Portugalia) versus „Omul gospodar își face iarna car și vara sanie“ (România).

„Cine s-a fript cu lapte suflă-n înghețată“ (Turcia) versus „Cin' s-a fript cu ciorbă suflă și-n iaurt“ (România).

„La doi soldați, nouă căpitani“ (Serbia) versus „Unul cu sapa, doi cu mapa“ (România).

„Așteaptă să-i cadă ciocârlii fripte din cer în farfurie“ (Albania) versus „Pică pară mălăiață în gura lui nătăfleață“ (România).

„Cu timpul, hoțul de ouă ajunge hoț de cămile“ (Irak) versus „Cine fură azi un ou mâine va fura un bou“ (România).

„Cui nu mănâncă usturoi nu-i miroase gura“ (Israel) versus „Nici usturoi n-a mâncat, nici gura nu-i miroase“ (România).

„N-are decât să-ți fie frate, tot trebuie să-și plătească brânza“ (Serbia) versus „Frate-frate, dar brânza-i pe bani“ (România).

„Dumnezeu ne dă nuci, dar nu ni le sparge“ (Germania) versus „Dumnezeu îți dă, dar nu-ți bagă-n traistă“ (România).

„Când pisica pleacă, șobolanul e stăpânul casei“ (Jamaica) versus „Când pisica nu-i acasă, joacă șoa-recii pe masă“ (România).

R. P.

Introducere

Toate proverbele din această carte sunt autentice și aparțin numeroaselor culturi ale lumii. Ele au fost preluate dintr-o serie de culegeri de proverbe (multe dintre ele datând din secolul al XIX-lea) întocmite de diverși etnografi, lingviști, antropologi și călători.

Deși cu tâlc, multe proverbe obișnuite pot părea relativ plicticoase („Mințile mari gândesc la fel“, „Cinstea e cea mai bună politică“, „Uită-te înainte să sari“ etc.). Culegerea de față însă nu se ocupă de zicerile comune, cu care suntem familiarizați, ci se concentrează asupra proverbelor colorate, neobișnuite și – în unele cazuri – incompreensibile care au fost consemnate de-a lungul anilor.

Multe dintre aceste ziceri se încadrează firesc în categorii de genul „Dragoste și căsnicie“ sau „Sexul frumos“, pe când altele nu sunt atât de ușor de clasificat și au fost ordonate mai puțin convențional. O bună parte din zicerile mele preferate se află în primul capitol, „Aduse bine din condei“ („Cu răbdare și salivă, furnica îl înghite pe elefant.“); unele proverbe sunt de-a dreptul nedumeritoare – pentru mine, cel puțin („Soacra lângă ușă e ca mantaua lângă gardul viu.“) –, iar multe dintre ele sunt incluse în capitolul

stephen arnott

„Poftiiiiim???” Altele par evident ciudate la prima vedere, dar, dacă te gândești mai bine, descoperi câte-o pepită de înțelepciune („Ce plăcere e să stai în foc cu pantalonii altuia!“), motiv pentru care au fost plasate în capitolul „Profunzimi ascunse?”. Firește, ceea ce mă perplexează pe mine poate fi de o evidentă limpezime pentru voi și invers, așa că vă rog să mă iertați pentru eventuala inconsecvență.

Sper să vă placă *Antologia proverbelor ciudate* – și nu uitați: *Cine se gâdilă singur poate să râdă când are chef.*

Stephen Arnott

AduSe bine din cãndei

*Un amestec de vorbe istețe, colorate și sugestive
despre o mulțime de subiecte.*

Nu-ți zăvorî ușa cu un morcov fiert.

IRLANDA

Rața tăcută își pune laba
pe viermele neatent.

CHINA

Doar dovleacul e un cap fără griji.

ITALIA

E mai bine să fii ciocul unui pui
decât fundul unui bou.

CHINA

Poeții și porcii sunt apreciați
doar după moarte.

ITALIA

stephen arnott

Cuvintele sunt doar bulbuci de apă,
pe când faptele sunt stropi de aur.

TIBET

E mai bine să-l lași să rămână pe țânțarul sătul
decât să-i dai voie celui flămând.

SERBIA

Presari zahăr mai mult unde s-a ars tartina.

OLANDA

Nu poți opri păsările tristeții să-ți zboare
pe deasupra capului, dar le poți opri
să-ți rămână în păr.

CHINA

Cine nu se mișcă are pantaloni scorțoși.

SCOȚIA

Capra celuiilalt are întotdeauna ugerul mai mare.

LATINESC

E greu să silești o maimuță bătrână
să facă o strâmbătură nouă.

FLANDRA

Speranța e visul trezirii.

DANEMARCA

Cuprins

Nota traducătorului / 5
Introducere / 9
Aduse bine din condei / 11
Îmi stă pe limbă / 26
Înțelepciune și discreție / 32
Curaj și prevedere / 40
Munca (și de ce s-o ocolești) / 45
Hrană, dulce hrană / 53
Adevărul – și (nimic) altceva / 63
Succes și ascensiune socială / 71
Natura umană / 80
La mintea cocoșului? / 91
Ocupații și profesii / 105
Lege și ordine / 110
Ori te ucide, ori te vindecă! / 116
Dragoste și căsnicie / 123
Prăpastia dintre generații / 136
Sexul frumos / 141
Păstrarea aparențelor / 153
Casă deschisă / 158
Odoare și vlăstare / 164
Familii fericite / 170
Națiunile neunite / 179
Cei mai buni dușmani / 189
Profunzimi ascunse? / 193
Noroc cu bafta / 206
Bani, bani și iar bani / 211
Veniți, voi, credincioșilor! / 221
Proverbe pentru pesimiști / 228
Cuvinte pe sprânceană / 241
De urmat sau de lăsat / 251
Poftiiiiim??? / 257